

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора педагогічних наук, професора, дійсного члена (академіка) НАПН України Носка Миколи Олексійовича на дисертаційну роботу Стецюк Тетяни Ігорівни «Методика навчання фізичних вправ засобами спортивних ігор студентів педагогічного профілю з ослабленим здоров'ям», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки

Актуальність теми виконаної роботи. Актуальність проблеми збереження і розвитку духовного й рухового здоров'я молодого покоління української нації постійно зростає. Зумовлено це такими чинниками, як радикальна соціально-політична трансформація суспільства, війна в Україні та пов'язані з нею політичні й економічні проблеми, глобальна економічна криза, зростання рівня захворюваності громадян, зниження їх працездатності. Особливо виражене погіршення рухового, психічного, розумового розвитку і працездатності серед дітей та молоді. Нині на здоров'я молоді впливають чинники, дія яких раніше була значно меншою, особливо це помітно у підлітковому та юнацькому віці. Йдеться, зокрема, про зниження рухового і підвищення нервово-психічного навантаження, інформаційне перевантаження, стрімке поширення серед молоді шкідливих звичок. Причини зростання захворюваності студентської молоді пов'язують з недоліками вищої освіти, з тими чинниками навчальної діяльності, які призводять до перенапруження нервової системи і заважають створенню належних умов для задоволення потреб у самопізнанні, самовдосконаленості й самореалізації. Через перевантаження навчанням більшість молоді страждає на недостачу рухової активності. На стані здоров'я позначаються також відсутність навичок організації ефективного навчання, мотивації до рухової активності та занять спортом, здорового дозвілля, правильного харчування. Таким чином,

доцільність дисертаційного дослідження «Методика навчання фізичних вправ засобами спортивних ігор студентів педагогічного профілю з ослабленим здоров'ям» зумовлена необхідністю підвищення ефективності процесу фізичного виховання студентів педагогічного профілю з ослабленим здоров'ям, що відповідає соціально-економічним вимогам і здійснюється за «умовою впровадження» інноваційних технологій навчання в процес фізичного виховання студентської молоді.

Ознайомлення з текстом дисертації Стецюк Т.І. дозволяє констатувати, що викладені у роботі основні положення, висновки та рекомендації переконливо обґрунтовані та достовірні. Підставою для такого твердження є використання автором комплексу загальнонаукових методів експериментально-емпіричного рівня пізнання, загальних принципів філософії, базових сучасних положень педагогічної науки, психології, теорії і методики фізичного виховання і теорії спорту як *методологічного* та *теоретичного* підґрунтя для розв'язання комплексу питань, спрямованих на розробку методики навчання рухових вправ засобами спортивних ігор студентів педагогічного профілю з ослабленим здоров'ям

Практичним підґрунтям є застосування результатів оригінального тестування та педагогічних спостережень на етапі констатувального експерименту.

Достовірність отриманих наукових результатів також підтверджується використанням у роботі групи методів дослідження (серед них – теоретичні; емпіричні; педагогічний експеримент; методи статистичної обробки даних).

Теоретичне значення дисертації полягає в розв'язанні науково-теоретичних і практичних завдань з організації та процесу навчання рухових вправ засобами спортивних ігор на прикладі бадмінтону студентів педагогічного профілю з ослабленим здоров'ям; реалізації перспективних напрямів удосконалення системи фізичного виховання у закладах вищої освіти. Практичну цінність роботи засвідчують отримані результати, які

підтверджують ефективність розробленої автором методики навчання рухових вправ засобами бадмінтону студентів педагогічного профілю з ослабленим здоров'ям.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Тема наукового дослідження є складовою частиною тематичного плану та проблеми наукових досліджень Українського державного університету імені Михайла Драгоманова «Теорія і технологія навчання та виховання в системі освіти». Робота виконана згідно з планом науково-дослідної роботи кафедри теорії та методики фізичного виховання факультету фізичного виховання, спорту та здоров'я. Тему дисертаційного дослідження затверджено на засіданні Вченої ради НПУ імені М.П. Драгоманова (протокол №7 від 28 лютого 2019 року).

Ступінь обґрунтованості і достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій.

Представлений в дисертаційному дослідженні аналіз значної кількості періодичних видань, педагогічної літератури, вивчення досвіду передової практики дозволили визначити теоретико-методичну основу дослідження, логіку його побудови, що знайшло відображення в структурі дисертації та у змісті її розділів. Науковий апарат дисертації чітко окреслено, предметом вдало визначено аспект дослідження. Це зумовило доцільну постановку мети і завдань дисертаційної роботи, переконливість наукової новизни практичної значущості результатів дослідження.

Достовірність представлених до захисту провідних положень і висновків дисертаційного дослідження забезпечується теоретичною обґрунтованістю вихідних позицій та їх експериментальною перевіркою, застосуванням комплексу теоретичних, емпіричних та математико-статистичних методів наукового дослідження. Серед них – *теоретичні* : аналіз науково-методичної та спеціальної літератури, вивчення навчально-нормативної документації з метою визначення стану розробленості та перспектив досліджуваної проблеми;

- *емпіричні*: педагогічні спостереження, опитування, анкетування, педагогічний експеримент, антропометричні вимірювання та методи функціональної діагностики для оцінки морфофункціональних показників розвитку організму студентів; педагогічне тестування рухового стану та рівня рухової підготовленості студентів педагогічного профілю з ослабленим здоров'ям;

- *педагогічний експеримент*: констатувальний етап для вивчення мотивації, морфофункціонального стану та рівня розвитку рухових якостей студентів; формувальний етап з метою апробації методики оцінювання навчальних досягнень студентів з ослабленим здоров'ям у процесі занять з бадмінтону;

- *методи статистичної обробки даних*: для якісного й кількісного аналізу результатів дослідження, виявлення достовірності у різниці між досліджуваними показниками, коректного опрацювання отриманих результатів та для доведення ефективності розробленої автором методики.

Теоретичне значення дисертації полягає в розв'язанні науково-теоретичних і практичних завдань з організації та процесу навчання рухових вправ засобами спортивних ігор на прикладі бадмінтону студентів педагогічного профілю з ослабленим здоров'ям; реалізації перспективних напрямів удосконалення системи фізичного виховання у закладах вищої освіти. Практичну цінність роботи засвідчують отримані результати, які підтверджують ефективність розробленої автором методики навчання рухових вправ засобами бадмінтону студентів педагогічного профілю з ослабленим здоров'ям. Відповідно до мети дисертації автором було визначено чотири завдання, для реалізації яких здобувачкою було опрацьовано і здійснено аналіз літературних джерел (188 найменування, із них 18 іноземною мовою).

Найбільш суттєвими результатами дисертації є: отримані в ході досліджень результати дозволили автору розробити сутність моделі

методики, яка полягає у визначенні мети; формуванні завдань, принципів, методів, засобів; визначенні етапів навчання основам техніки гри бадмінтон; розробці програм навчання рухових вправ засобами бадмінтону та розвитку рухових якостей студентів спеціальної медичної групи, які побудовані на підставі складових методики навчання рухових вправ засобами бадмінтону студентів з ослабленим здоров'ям; регламентації послідовності етапів контролю. Запропоновану модель методики навчання рухових вправ засобами бадмінтону у процесі фізичного виховання студентів педагогічного профілю з ослабленим здоров'ям, автор представляє як систему з визначеними складовими, які утворюються сукупністю, підпорядкуванням та співвідношенням внутрішніх зв'язків між її елементами. У зв'язку з цим, мотиваційно-цільова складова є головною, системоутворюючою процесу навчання та включає в себе мету, завдання, функції та спрямованість фізичного виховання студентів педагогічного профілю з ослабленим здоров'ям, що сприяє формуванню у студентів мотивації та свідомого ставлення до освітнього процесу з фізичного виховання, його засобів і методів, самостійних занять руховою діяльністю, бажанням постійно вдосконалювати фізкультурно-оздоровчу та спортивну майстерність. Організаційно-змістова складова спрямована на впровадження та реалізацію фізкультурно-оздоровчих методик, направлених на зміцнення здоров'я, навчання гри у бадмінтон, як дієвого засобу підвищення рухової активності та рухової підготовленості студентів педагогічного профілю з ослабленим здоров'ям, формування і виховання студентів до життєдіяльності та самовдосконалення. Діагностична складова методики навчання передбачає регулярний моніторинг та діагностику рівня сформованості й оцінювання навчальних досягнень студентів педагогічного профілю з ослабленим здоров'ям, а саме теоретичних знань, практичних та спеціальних умінь і навичок, рівня рухової підготовленості. Результати формувального етапу дисертаційного дослідження розкривають практичні аспекти експериментальної моделі

методики навчання рухових вправ засобами бадмінтону студентів педагогічного профілю з ослабленим здоров'ям. Доведено ефективність запропонованої моделі, так у студентів педагогічного профілю з ослабленим здоров'ям, які входили до складу експериментальної групи, визначені позитивні зрушення, що характеризують рівень їх функціонального стану. Порівняння результатів, що стосуються навчальних досягнень студентів в освоєнні техніки прийомів бадмінтону, а також рухових якостей між експериментальною та контрольною групами доводять про значний приріст цих показників за розробленою шкалою оцінювання та за всіма запропонованими тестами у студентів експериментальної групи. Запропонована автором модель методики навчання рухових вправ засобами бадмінтону студентів педагогічного профілю з ослабленим здоров'ям відповідає вимогам щодо реалізації комплексного підходу до організації занять та навчального процесу студентів медичних груп з фізичного виховання і скерована на забезпечення якості освіти у закладах вищої освіти.

Оцінка змісту та завершеності дисертації. Отримані результати надали можливість здобувачці досягти наукової новизни. Вона полягає у розробленні і теоретичному обґрунтуванні методики навчання рухових вправ засобами бадмінтону в процесі фізичного виховання студентів педагогічного профілю з ослабленим здоров'ям; визначенні критеріїв оцінювання навчальних досягнень студентів педагогічного профілю з ослабленим здоров'ям: удосконаленні організації освітнього процесу фізичного виховання студентів з ослабленим здоров'ям в умовах спортивних секцій за вільним вибором; запропоновано комплексні програми навчання основам техніки гри в бадмінтон та розвитку рухових якостей студентів з ослабленим здоров'ям на основі методики навчання рухових вправ засобами бадмінтону для впровадження в освітній процес студентів з фізичного виховання; подальшого розвитку дістали питання щодо особливостей рухового стану студентів педагогічного профілю, впровадження бадмінтону

у фізичне виховання студентів та позитивний вплив бадмінтону на рівень здоров'я та рухову підготовленість студентів медичних груп.

Результати дослідження впроваджено у практику закладів вищої освіти, зокрема використано в освітньому процесі викладання дисципліни «Спортивні і рухливі ігри» для студентів медичних груп по кафедрі фізичного виховання і здоров'я, де працювала Стецюк Т.І. у 2020-2021 році, а також у процесі проходження науково-педагогічної практики здобувачів ОС Магістр спеціальностей 014 Середня освіта (фізична культура), 017 Фізична культура і спорт УДУ імені Михайла Драгоманова, про що свідчать відповідні акти впровадження від Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка, Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Провідні положення дисертації можуть застосовуватися для слухачів курсів перепідготовки та підвищення кваліфікації викладачів фізичного виховання.

Апробація результатів дисертаційного дослідження. Основні результати дисертаційного дослідження доповідалися та обговорювалися на X, XI, XII, XIII, XIV Міжнародних науково-практичних конференціях «Сучасні проблеми та перспективи розвитку фізичного виховання, здоров'я і професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту» (Київ, 2019-2023); XIV Міжнародній науковій конференції пам'яті А.М. Лапутіна «Актуальні проблеми сучасної біомеханіки фізичного виховання та спорту» (м. Чернігів, 2022); V Міжнародному симпозиумі «Освіта і здоров'я підростаючого покоління» (Київ, 2023); щорічних звітних наукових конференціях кафедри теорії і методики фізичного виховання Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (Київ, 2019–2022).

Основні результати дослідження викладено у 8 публікаціях у фахових наукових виданнях України.

Стиль та мова викладених результатів дослідження. Дисертаційна робота характеризується науковим стилем викладання її змісту. Текст дисертації логічний та структурований.

Дотримання академічної доброчесності, відповідність анотації основним положенням дисертації. Оцінювання як тексту дисертації роботи, так і його результатів свідчать, що Стецюк Т.І. виконала вимоги політики академічної доброчесності. Так, анотація до поданої дисертації є чітко викладеною характеристикою роботи та відображає стислий зміст та новизну відповідно до поставлених завдань. Зміст анотації не містить інформації, що є відсутньою у тексті дисертаційної роботи. Дисертанткою відповідно оформлені посилання на нормативну літературу та нормативно-правові акти.

Дискусійні питання та зауваження до тексту дисертації.

1. У дисертаційній роботі на с.145 (Рис. 2.10) представлена «Модель методики навчання фізичних вправ засобом бадмінтону у процесі фізичного виховання студентів педагогічного профілю з ослабленим здоров'ям».

В педагогіці прийнято у графічних моделях застосовувати три компоненти в освітньому процесі, а саме: мотиваційний або мотиваційно-цільовий, діяльнісний або операційно-діяльнісний, а також контрольний або контрольньо-результативний. У моделі чітко не визначено контрольньо-результативний компонент, а є тільки рівні сформованості знань, умінь і навичок. Доцільно було б розглянути рівень рухової активності та її контроль.

На с. 148 (Табл. 2.5) «Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів» в якій є рівні навчальних досягнень студентів (А, В, С, Д, Е і незадовільний), бали досягнень але не розглянуто рівень рухової підготовленості, розвиток рухової функції та їх методики. Робота тільки виграла, якби були не тільки сформованість рухових умінь і якостей, а й оцінка розвитку рухових якостей саме за рахунок авторської методики.

2. Робота має назву: «Методика навчання фізичних вправ засобами спортивних ігор студентів педагогічного профілю з ослабленим здоров'ям».

В роботі є програми: навчання основами гри в бадмінтон (с. 137, Табл. 2.4), розвитку рухових якостей (с. 137, Табл. 2.5) і кінцева графічна модель (с. 145, Рис. 2.10). Для практиків, тобто викладачів, краще було б подати покрокову або поурочну методику навчання рухових вправ.

3. В таблицях: навчання основам гри в бадмінтон (с. 124, Табл. 2.4) та розвиток рухових якостей (с. 17, Табл. 2.5) є розмір компонентів навантаження, а саме кількість повторень чи серій і ЧСС.

Бажано було б запропонувати інший вид контролю за допомогою відеозйомки телефоном або результати участі у змаганнях з бадмінтону серед факультету чи факультетів тощо.

4. У дисертаційній роботі є багато розбіжностей в тлумаченні наукових понять (анатомічні, фізіологічні, біомеханічні, теорії й методики фізичного виховання), понять здібності та якості. Наведено наукове обґрунтування понять: рухова функція, опорно-руховий апарат, рухова діяльність та рухова активність, формування рухових умінь і навичок. Терміни фізичні здібності, фізичні якості, фізичний розвиток, фізичні вправи доцільно замінити термінами рухові або м'язові якості.

5. У розділі 2 підрозділі 2.1 (с. 67) «Методи та організація дослідження», доцільно спершу вказати на організацію дослідження, а потім на методи дослідження.

6. Не всі рисунки і таблиці оформлені згідно з вимогами ДСТУ 1.2:2003.

7. Таблиці 2.2, 2.3 (с. 100) рекомендовано винести у Додатки. Бажано використовувати більший шрифт.

8. На сторінці 86 подано інформацію про утворення контрольної (КГ) і експериментальної (ЕГ) груп, але не видно головного, ці групи були достовірно різні чи ні?

На наш погляд недостатня вибіркова сукупність (вибірка).

9. У таблицях 2.4 (с. 124), 2.5 (с. 137) та рисунках 2.10 (с. 145) немає позначення авторства таблиці і «Модель методики навчання фізичних вправ засобами біатлону у процесі фізичного виховання студентів педагогічного профілю з ослабленим здоров'ям».

Таблиця 2.5 на с. 149, зміщується на позицію 2.6 (порушено нумерацію), без назви знову таки виникає питання: чи ця таблиця авторська?

10. У Таблиці 3.1 (с. 162), 3.2 (с. 164) авторства немає. Займані чи розроблені автором? Також у Таблиці 3.1 (с. 174) порушено нумерацію, яка вже є таблицею 3.3, а не 3.1.

11. На сторінках 170-172 надано Рисунки 3.1-3.9 доцільно надати з супровідним текстом.

12. Використання займенників недоцільне, «наші, нами», оскільки не відповідає вимогам наукового стилю.

13. Замість скорочень «та ін., і т.д.», доцільно вживати тощо.

14. У тексті є граматичні й стилістичні помилки.

Загальний висновок. Вище зазначені зауваження мають суб'єктивний характер, не є принциповими й не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження. Дисертаційна робота Стецюк Т.І. подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 01 Освіта/ Педагогіка за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки. Наукове дослідження є самостійною й цілком завершеною працею, що характеризується актуальністю, науковою новизною, теоретичною й практичною значущістю, містить значні наукові доробки, що повною мірою висвітлено в наукових публікаціях автора і в цілому відповідає вимогам чинного Порядку присудження ступеня доктора філософії (із змінами,

внесеними згідно з Постановою КМ № 341 від 21.03.2022). Автор Стецюк Т.І. заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

Офіційний опонент

доктор педагогічних наук, професор,

професор кафедри педагогіки,

психології і методики фізичного виховання

Національного університету «Чернігівський колегіум»

імені Т.Г. Шевченка,

дійсний член (академік) НАПН України

Микола НОСКО

Підпис *Микола Носко*
ЗАСВІДЧУЮ
Начальник відділу кадрів
Національного університету
«Чернігівський колегіум»
імені Т.Г. Шевченка

